

LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS LIETUVOJE ŠVIETIMAS. UŽSIENIO PRAKTIKŲ ANALIZĖ

PROJEKTO VADOVĖS
Renata Jankūnaitė
Agnė Župerkaitė

PROJEKTO SAVININKAS:
Ramūnas Skaudžius

Kurk
Lietuvai

 ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

1. Ugdymo sistema

- ✓ Lietuva (3-4 psl.)
- ✓ Latvija (5-6 psl.)
- ✓ Estija (7-8 psl.)
- ✓ Suomija (9-10 psl.)
- ✓ Šveicarija (11-12 psl.)

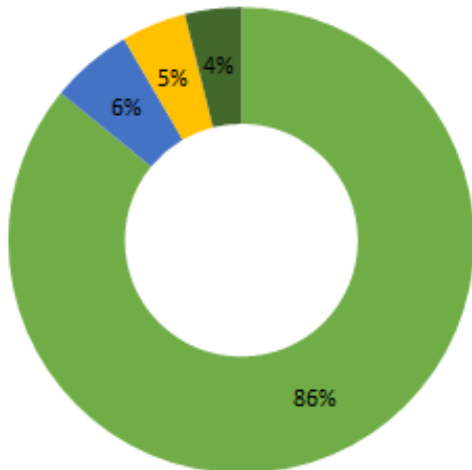
2. Kalbos centrai

- ✓ Estija (13 psl.)
- ✓ Latvija (14 psl.)
- ✓ Suomija (15 psl.)

Statistika

Populiacija: **2,8 mln.** (2021)

Valstybinė kalba: **lietuvių**

■ lietuviai
■ lenkai
■ rusai
■ kiti

TM mokytojų paruošimas

Dalykų mokytojai aukštosiose mokyklose yra **ruošiami tik lietuvių kalba** – tačiau vėliau moko tautinių mažumų kalbomis.

Mokytojai mokyklose TM mokomąją kalbą turi siekti **B2 lietuvių kalbos mokėjimo lygį** (CEFR)

Lietuvių kalbos mokytojai nei vienoje Lietuvos aukštojoje mokykloje **nėra ruošiami, kaip mokyti lietuvių kalbos kaip negimtosios** (antrosios).

Nėra centralizuotų mokymų apie lietuvių kalbos mokymą mokyklose tautinių mažumų mokomąją kalbą.

Sistemos ypatumai

Priešmokykliniame ugdymo etape – 5 val./sav. privalomo ugdymo **lietuvių kalba**.

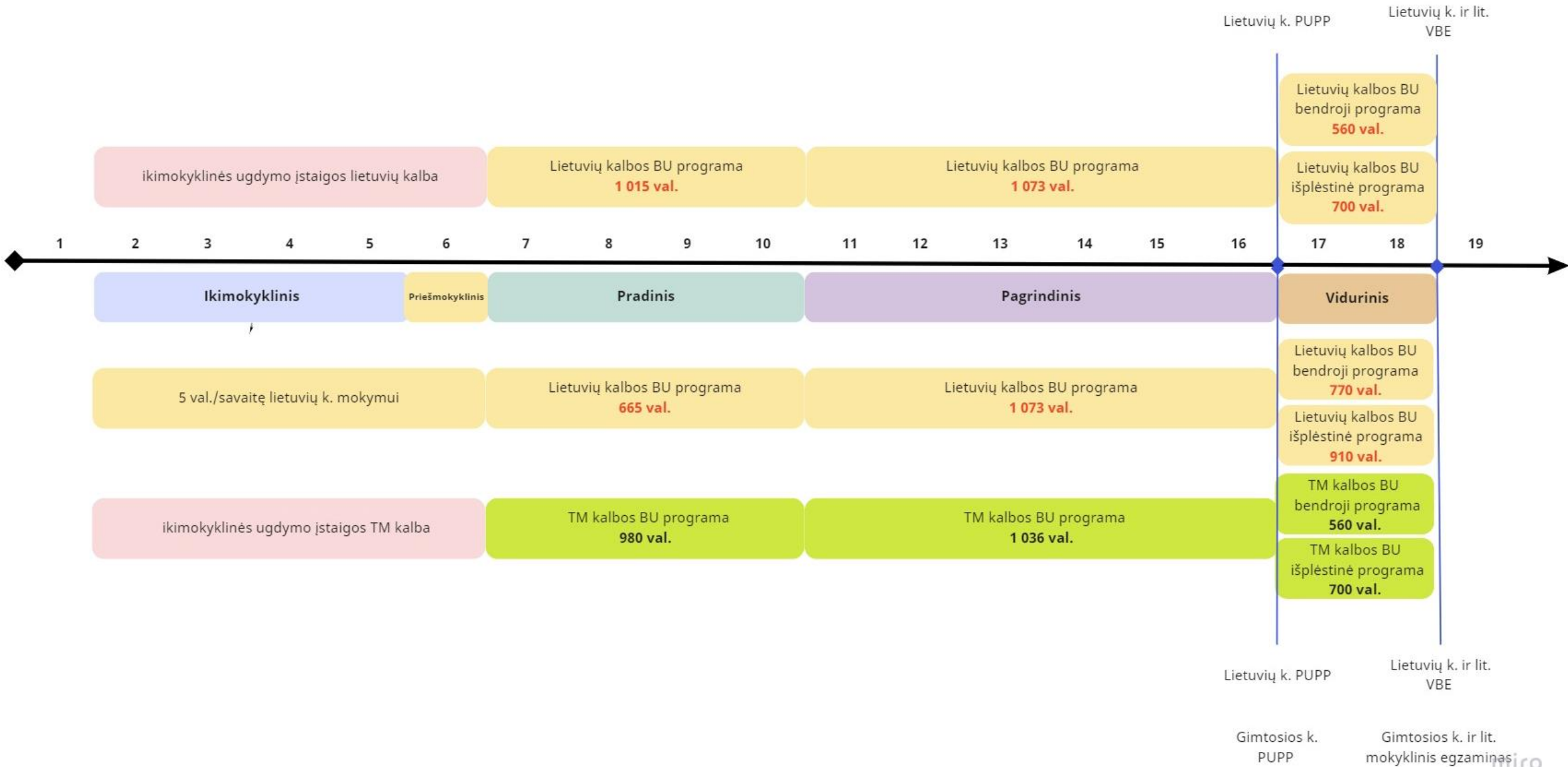
Švietimas įvairiomis tautinių mažumų kalbomis: lenkų, rusų, baltarusių, vokiečių, hebrajų.

Nuo **2011 m.** buvo **suvienodinta lietuvių kalbos** bendro ugdymo programa įvairiakalbėse mokyklose.

1–4 kl.: 350 val. mažiau lietuvių kalbos pamokų mokyklose tautinių mažumų mokomąją kalbą.

Nenuoseklus valandų paskirstymas nuo pradinio iki vidurinio ugdymo etapo.

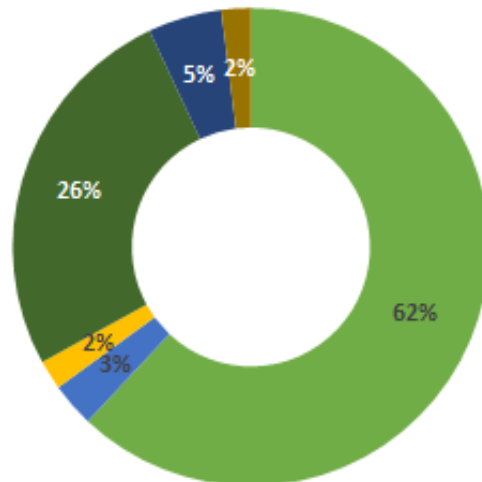
LIETUVA. UGDYMO SISTEMA

Statistika

Populiacija: **1,893 mln. (2021)**

Valstybinė kalba: **latvių**

TM mokytojų paruošimas

Mokytojai mokyklose TM mokomąja kalba turi siekti **C latvių kalbos mokėjimo lygį** (CEFR, Bendrieji Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenys).

Nuo **2004 m.** rugsėjo mėn. visi mokytojai Latvijoje privalo turėti atitinkamą:

- 1) išsilavinimą,
- 2) reikiamą kvalifikaciją ir
- 3) užtikrinti savo kvalifikacijos tobulinimą = 36 valandų kvalifikacijos kėlimo kursai per 3 metus.

Sistemos ypatumai

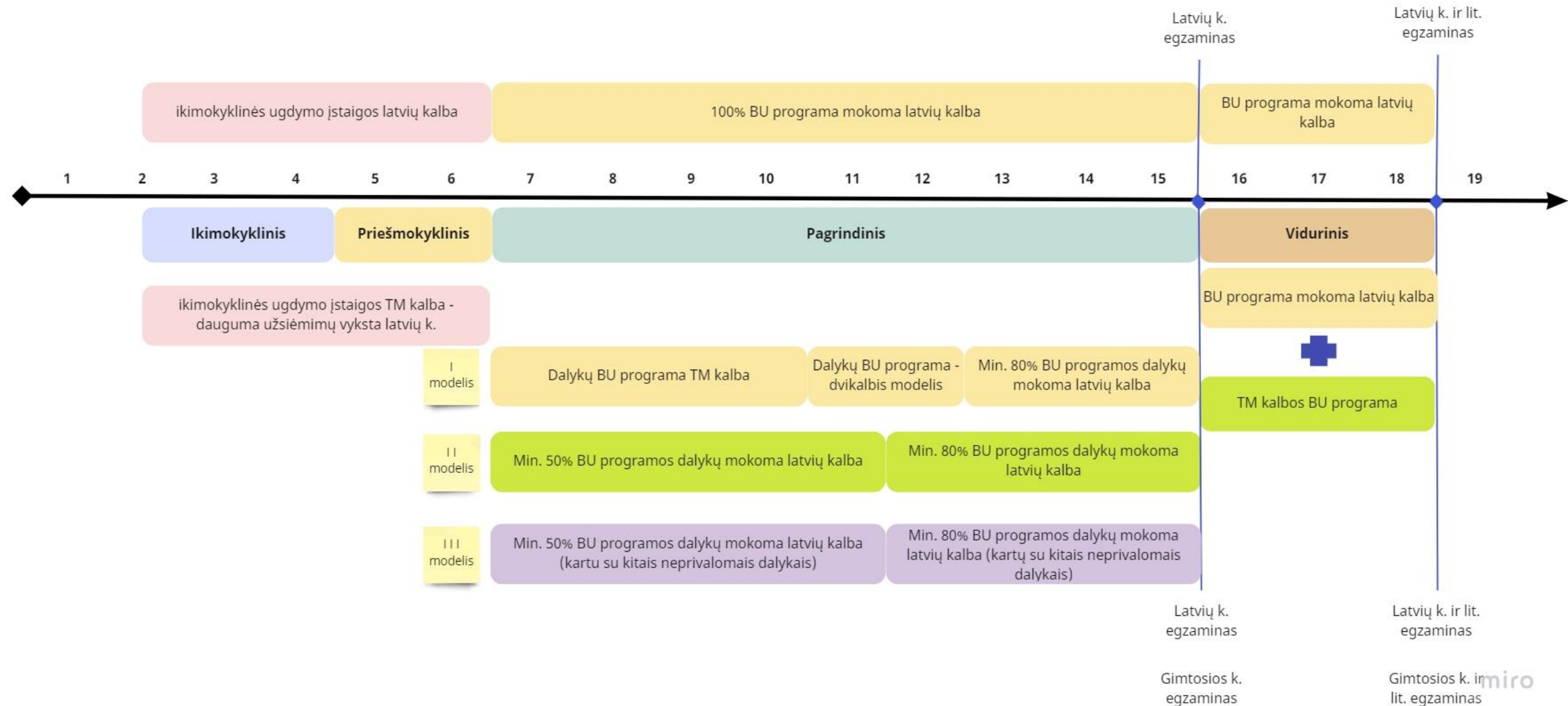
Švietimas 7 tautinių mažumų kalbomis: estų, lenkų, ukrainiečių, baltarusių, rusų, lietuvių, hebrajų.

2020/21 mokslo metais apie **72%** visų mokinių mokėsi pagal ugdymo programas latvių mokomąja kalba, **28%** – pagal ugdymo programas TM mokomąja kalba.

Latvija siūlo rinktis iš **3 dvikalbio ugdymo modelių** (modeliai skiriasi latvių ir tautinių mažumų vartojamo kalbos kiekio proporcijomis įvairiose ugdymo pakopose).

2018 m. nuspręsta, kad vidurinis ugdymas vyks tik latvių kalba.

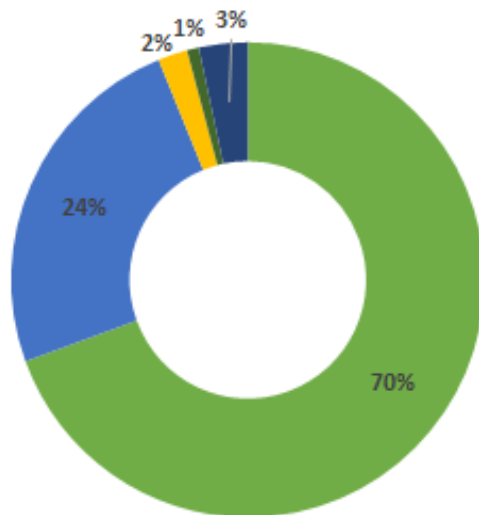
LATVIJA. UGDYMO SISTEMA

Statistika

Populiacija: **1,330 mln.** (2021)

Valstybinė kalba: **estų**

TM mokytojų paruošimas

Jei mokytojas dėsto estų kalba arba dėsto estų kalbos mokomąjį dalyką – reikalingas **C1 estų kalbos mokėjimo lygis**.

Jei mokytojas dėsto kita kalba, reikalingas B2 estų kalbos mokėjimo lygis (tačiau kalbos, kuria jie moko, mokėjimo lygis vis tiek turėtų siekti C1).

Mokytojų kvalifikacijos tobulinimu rūpinasi **Tartu universitetas** ir **Talino universitetas** (siūlo **spec. programas kalbų mokytojams**).

Kitos institucijos: Jaunimo ir švietimo taryba.

Sistemos ypatumai

Mokyklos **estų ir rusų** mokomąja kalba.

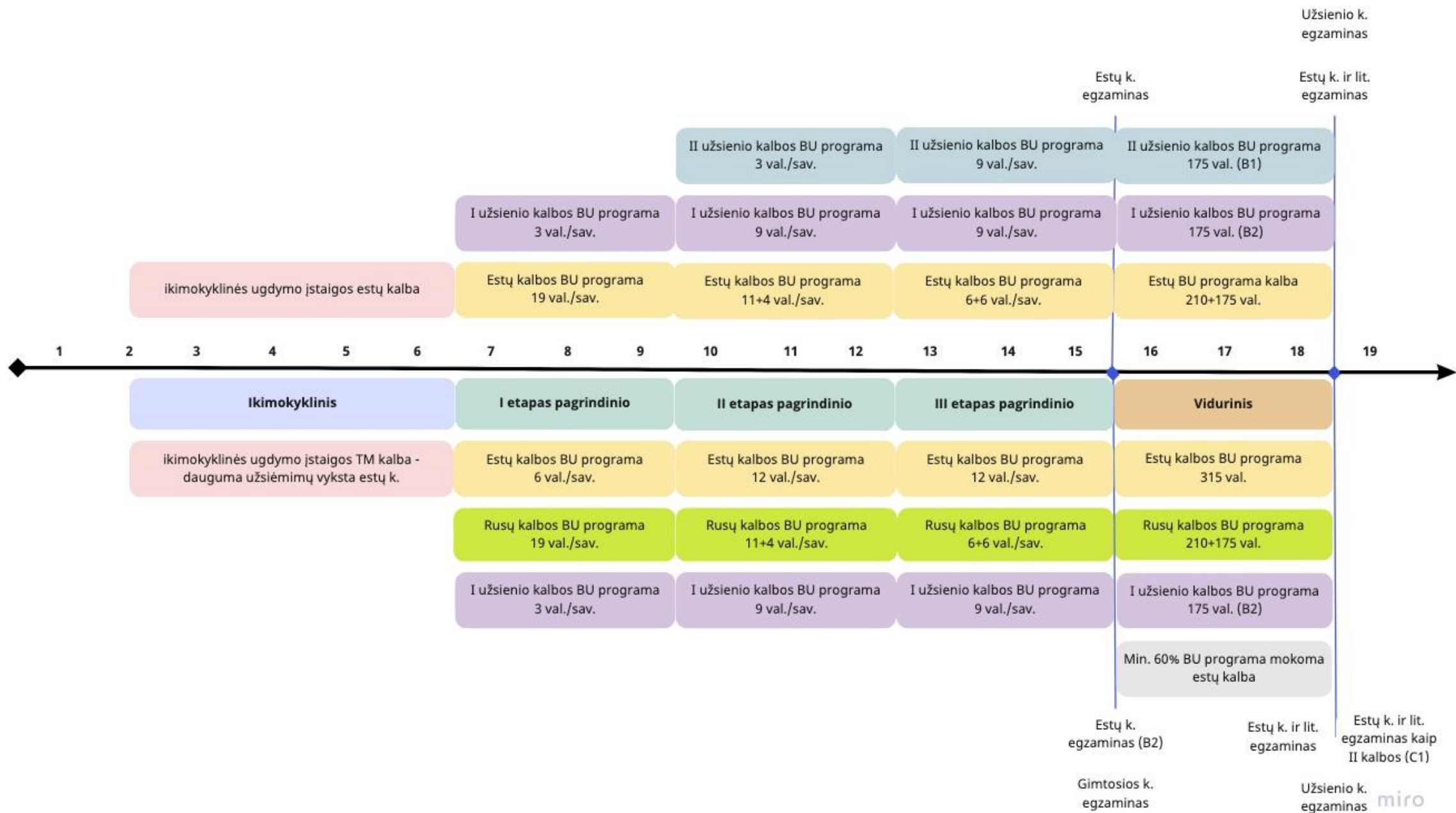
90% vaikų **lanko darželius nuo 4 metų** (ikimokyklinio ugdymo pakopa).

Kalbos mokomieji dalykai: 2 užsienio kalbos (taip pat estų – kaip antroji kalba – mokyklose, kuriose dėstoma ne estų kalba).

Pirma užsienio kalba: anglų, prancūzų, vokiečių arba rusų.

Užsienio kalbos baigiamasis egzaminas – privalomas.

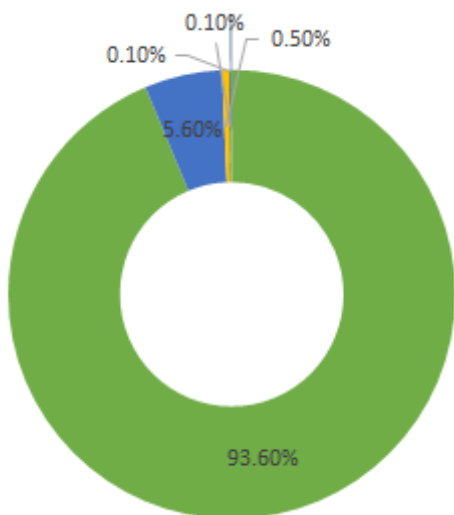
ESTIJA. UGDYMO SISTEMA

Statistika

Populiacija: **5,531 mln.** (2020)

Valstybinės kalbos: **suomių ir švedų**

TM mokytojų paruošimas

Mokytojai ruošiami **sąmoningai suvokti tautinių mažumų kalbų egzistavimą**, skirtingus mokinių kalbos registrus ir mokėjimo lygį.

Būtinės **tarpkultūriškumo ir etikos kompetencijos**.

Suomijoje mokytojai privalo:

- 1) turėti **magistro laipsnį** (įskaitant pedagogines studijas),
- 2) **mokymo praktikos**.

Sistemos ypatumai

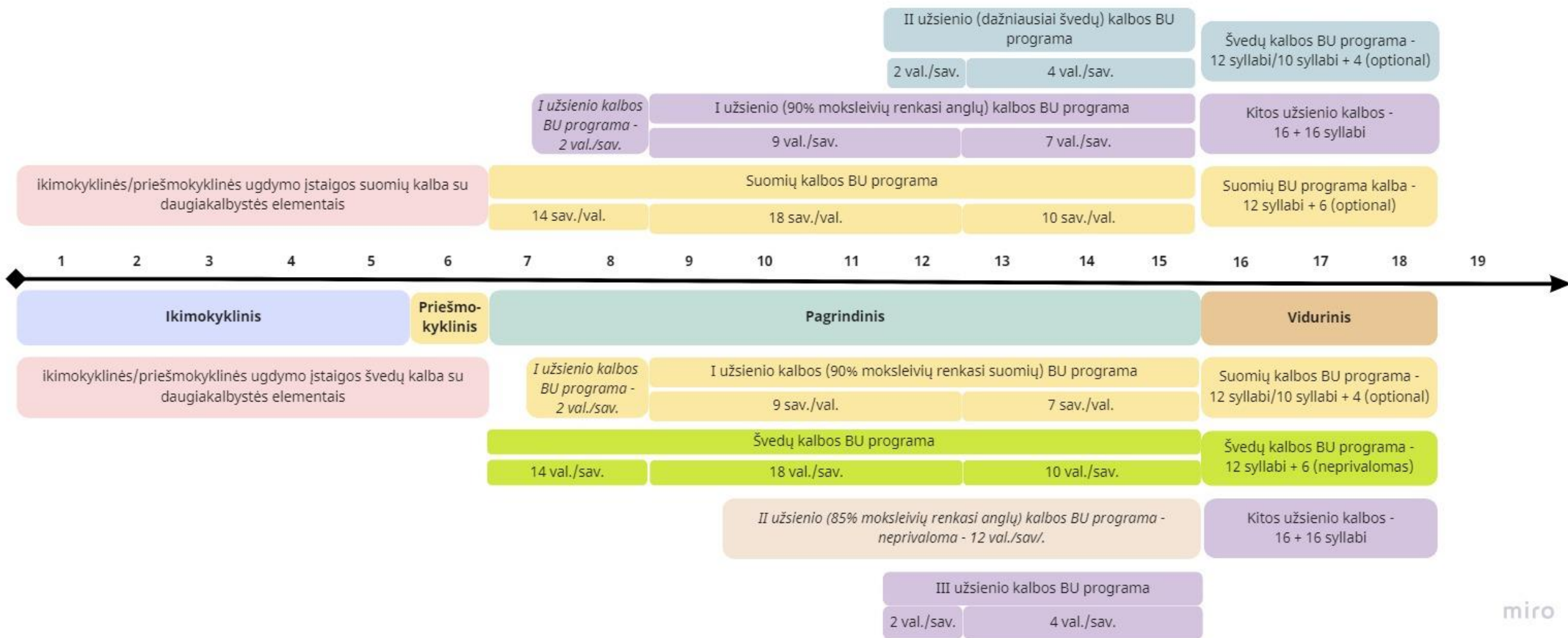
Kiek ir kokios kalbos siūlomos mokiniams mokyklose lemia: savivaldybės dydis ir gyventojų tankumas, bendra savivaldybės ekonominė padėtis.

Pagrindinio ugdymo pakopa: mokiniai gali rinktis savo gimtosios kalbos ugdymo proceso metu.

2017 m. daugiau nei 18 000 pagrindinio ugdymo pakopos mokinių mokėsi iš viso **60 skirtingų gimtųjų kalbų**.

Trys kalbos, kurias mokiniai rinkosi dažniausiai: rusų, somaliečių ir arabų.

SUOMIJA. UGDYMO SISTEMA

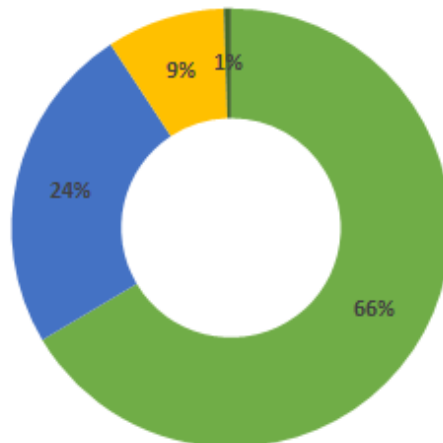

ŠVEICARIJA

Statistika

Populiacija: **8,715 mln.** (2021)

Valstybinės kalbos: **vokiečių, prancūzų, italų ir retoromanų**

Mokytojų paruošimas

- 1) **Daugiakalbystės didaktikos įgyvendinimas,**
- 2) **mainų programų stiprinimas,**
- 3) **mokytojų kvalifikacijos tobulinimas** – numatoma teigiama įtaka būsimų mokinių kalbinėms kompetencijoms.

C2 lygio valstybinės kalbos žinios (priklausomai nuo kantonų).

B2 lygio valstybinės kalbos žinios vidurinėje mokykloje (mokiniais 12–15 metų) arba tarptautinio bakalaureato programa.

Sistemos ypatumai

Kiekvienas kantonas turi suverenitetą mokyklų atžvilgiu = decentralizuotas mokyklų tinklas.

Mokyklų dėstomosios kalbos: **vokiečių, prancūzų, italų arba retoromanų kalbos.**

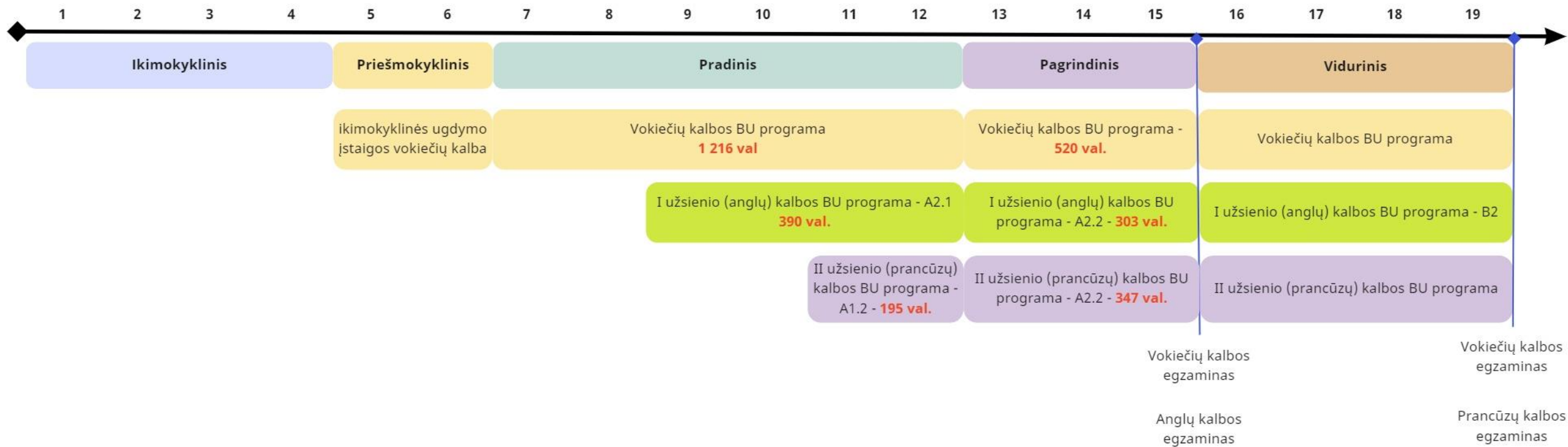
Baigdami mokyklą, mokiniai privalo mokėti **dvi užsienio kalbas B2 lygiu.**

Taip pat privalu mokėti **dvi iš valstybinių kalbų.**

Valstybėje nėra tautinių mažumų.

Visi piliečiai vadinami šveicariais: pvz., vokiečiųkalbis šveicaras, italakalbis šveicaras.

ŠVEICARIJA. UGDYMO SISTEMA

Funkcijos

- ✓ **Tikslas** – estų kalba kaip išplėtota kultūros ir bendravimo kalba. Daugiakalbystės Estijoje įvertinimas.
Estų kalbos populiarinimo programa bus įgyvendinama taikant šias priemones:
  - 1) estų kalbos tvarumo užtikrinimas;
  - 2) estų kalbos studijų galimybių Estijoje kūrimas;
  - 3) bendruomenės užsienyje ir užsienio universitetuose;
  - 4) estų kaip antrosios arba užsienio kalbos mokymo užtikrinimas ir parama.

Pavaldumas

- ✓ Švietimo ir mokslo ministerijoje už kalbos srities plėtrą atsakingas kalbos skyrius.
- ✓ Atliepia Nacionalinę estų kalbos strategiją (gimtakalbiams ir negimtakalbiams).

Partneriai/suinteresuotosios šalys

- ✓ Estų kalbos taryba, Estijos kultūros ministerija, Estijos užsienio reikalų ministerija, Estijos institutas.

KALBOS CENTRAS. LATVIJA

Funkcijas

- ✓ organizuoja ir užtikrina **sociolingvistinių latvių kalbos padėties Latvijoje ir latvių diasporos šalyse tyrimų atlikimą;**
- ✓ organizuoja **latvių kalbos, kaip antrosios kalbos ir užsienio kalbos (parama tautinių mažumų švietimui), mokymąsi** visose ugdymo pakopose (latvių kalbos mokymasis visą gyvenimą);
- ✓ planuoja, įgyvendina ir valdo **projektus (seminarus, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo kursus) latvių kalbos mokymosi**, mokymo metodikos ir tarpkultūrinės komunikacijos srityse; teikia paramą **latvių diasporai užsienyje įsisavinant ir išsaugant latvių kalbą**, skatina **latvių kalbos studijas užsienio universitetuose;**
- ✓ organizuoja projektus ir remia **mokslinės ir mokomosios literatūros, mokomosios ir informacinės medžiagos** rengimą ir leidybą.

Pavaldumas

- ✓ **Latvių kalbos centras** tiesiogiai atskaitingas **Latvijos švietimo ir mokslo ministerijai.**

Partneriai/suinteresuotosios šalys

- ✓ Latvijos valstybinės kalbos centras; Latvių kalbos ekspertinė komisija; Valstybinės kalbos atestavimo komisija; Valstybinis švietimo turinio centras; Valstybinė užimtumo agentūra; Latvijos universiteto Latvių kalbos institutas.

KALBOS CENTRAS. SUOMIJA

Funkcijos

- ✓ **Suomijos kalbų institutas** yra institucija, vadovaujanti suomių ir švedų kalbų mokymui ir kalbų politikos planavimui:
  - 1) koordinuoja ir samių, romų bei suomių gestų kalbos tarybų veiklą;
  - 2) rengia vienakalbius ir daugiakalbius savo veiklos sričiai priklausančių kalbų žodynus;
  - 3) prisideda prie žodynų sudarymo: tiria suomių ir švedų kalbas: įvairiose situacijose vartojamą žodyną, tekstus, kalbų praeitį ir dabartį
  - 4) kalbinio orientavimo ir konsultavimo paslaugos;
  - 5) suteikia mokslininkams prieigą prie savo archyvų, korpusų ir daugybės bibliotekos išteklių.

Pavaldumas

- ✓ Suomijos švietimo ir kultūros ministerijos globojamas kompetencijų institutas.

Partneriai/suinteresuotosios šalys

- ✓ Nacionalinė Suomijos švietimo agentūra

Suomija

Suomijos kalbų institutas: https://www.kotus.fi/en/about_us/who_are_we

Suomijos švietimo sistema, Eurydice: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/finland_en

Latvija

Nacionalinė latvių kalbos agentūra: <https://valoda.lv/en/>

Latvijos švietimo ir mokslo ministerija, valstybinės kalbos politika: <https://www.izm.gov.lv/en/state-language>

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo teisės aktai: <https://likumi.lv/ta/id/303371#piel2>

Latvijos švietimo sistema, Eurydice: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/latvia_en

Šveicarija

Šveicarijos mokyklose vartojamų kalbų aprašas: https://edudoc.ch/record/96791/files/grundkomp_schulsprache_d.pdf

Berno kantonas: <https://www.bkd.be.ch/de/start.html>

Šveicarijos švietimo sistema, Eurydice: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/switzerland_en

Estija

Tartu universitetas: <https://www.ut.ee/en>

Talino universitetas: <https://www.tlu.ee/en>

Jaunimo ir švietimo taryba: <https://harno.ee/en>

Estijos švietimo ir mokslo ministerija, nacionalinė estų kalbos strategija: <https://www.hm.ee/en/activities/estonian-and-foreign-languages>

KeelEst, estų kalbos mokymo(si) projektas: <https://keelest.estinst.ee/en/about-us/>

Estijos institutas: <https://estinst.ee/en/>

Estijos švietimo sistema, Eurydice: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/estonia_en